

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Донецький національний університет економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

ЗАТВЕРДЖЕНО

На засіданні кафедри фінансів та
банківської справи

Протокол № 1 від “28 серпня ” 2018 р.

Зав. кафедри

Н.О. Слободянюк

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ
«ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Ступінь: бакалавр

Кількість кредитів ECTS 4

Розробник: Слободянюк Н.О.
проф. кафедри фінансів та
банківської справи, д.е.н.,
доцент

2018 – 2019 навчальний рік

1. Опис дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни
Обов'язкова (для студентів спеціальності "назва спеціальності") / вибіркова дисципліна	Обов'язкова для студентів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Семестр (осінній / весняний)	весняний
Кількість кредитів	4
Загальна кількість годин	120
Кількість модулів	1
Лекції, годин	17
Практичні / семінарські, годин	23
Лабораторні, годин	-
Самостійна робота, годин	80
Тижневих годин для денної форми навчання:	
аудиторних	2,4
самостійної роботи студента	4,7
Вид контролю	екзамен

2. Програма дисципліни

Ціль – ознайомити студентів з відповідним методологічним та методичним апаратом з теорії грошей та кредиту, кількісної теорії грошей і сучасного монетаризму, грошового обігу, грошового ринку та грошових систем, кредитних та валютних відносин для розвитку грошової та кредитної систем.

Завдання: розкрити сутність, функцій, концепції та ролі грошей і кредиту в ринковій економіці; закономірності та специфіку функціонування грошового ринку як теоретико-методологічної бази державної монетарної політики, структуру та практичні засади функціонування грошової системи, основи побудови банківської системи та операцій банків; закономірностей розвитку і функціонування валютного ринків та напрямів співробітництва України з міжнародними фінансово-кредитними установами.

Предмет: грошові та кредитні відносини у ринковій економіці.

Зміст дисципліни розкривається в темах:

Тема 1. Сутність і функції грошей

Тема 2. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм

Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки

Тема 4. Грошовий ринок

Тема 5. Грошові системи

Тема 6. Інфляція та грошові реформи
Тема 7. Кредит у ринковій економіці
Тема 8. Фінансові посередники грошового ринку
Тема 9. Центральні банки
Тема 10. Комерційні банки
Тема 11. Валютний ринок і валютні системи
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та їх співробітництво з Україною

3. Структура дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
	усього	у тому числі			
		лекц.	пр./сем.	лаб.	СРС
1	2	3	4	5	6
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації грошового обігу та його регулювання					
Тема 1. Сутність і функції грошей	10	1	2	-	7
Тема 2. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм	8	1	2	-	5
Тема 3. Грошовий обіг і грошові потоки	11	2	2	-	7
Тема 4. Грошовий ринок	10	1	2	-	7
Тема 5. Грошові системи	10	1	2	-	7
Тема 6. Інфляція та грошові реформи	11	2	2	-	7
Разом за змістовим модулем 1	60	8	12	-	40
Змістовий модуль 2. Кредитні відносини та роль інституту фінансового посередництва в розвитку економіки					
Тема 7. Кредит у ринковій економіці	11	2	2	-	7
Тема 8. Фінансові посередники грошового ринку	11	2	2	-	7
Тема 9. Центральні банки	10	1	2	-	7
Тема 10. Комерційні банки	10	1	2	-	7
Тема 11. Валютний ринок і валютні системи	11	2	2	-	7
Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та їх співробітництво з Україною	7	1	1	-	5
Разом за змістовим модулем 2	60	9	11	-	40
Усього годин	120	17	23	-	80

4. Теми семінарських/практичних/лабораторних занять

№ з/п	Вид та тема семінарського заняття	Кількість годин
1	Семінар запитань і відповідей Тема 1. Сутність і функції грошей	2
2	Семінар – дискусія Тема 2. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм	2
3	Семінар з виконанням практичних задач Тема 3. Грошовий оборот і грошова маса	2
4	Семінар – розгорнута бесіда Тема 4. Грошовий ринок	2
5	Семінар запитань і відповідей Тема 5. Грошові системи	2
6	Семінар з виконанням практичних задач Тема 6. Інфляція і грошові реформи	2
7	Семінар з виконанням практичних задач Тема 7. Кредит у ринковій економіці	2
8	Семінар – дискусія Тема 8. Фінансові посередники грошового ринку	2
9	Семінар запитань і відповідей Тема 9. Центральні банки	2
10	Семінар з виконанням практичних задач Тема 10. Комерційні банки	2
11	Семінар з виконанням практичних задач Тема 11. Валютний ринок і валютні системи	2
12	Семінар – розгорнута бесіда Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	1
Всього		23

5. Індивідуальні завдання

1. Огляд періодичної і монографічної наукової літератури.
2. Підготовка рефератів, доповідей за обраною темою.
3. Аналіз статистичних даних фінансового та грошового ринків, розрахунок валютної позиції банку, розрахунок та аналіз фінансових коефіцієнтів, які відображають прибутковість, ліквідність, ділову активність підприємств, установ з метою обґрунтування необхідності залучення кредитних ресурсів.
4. Підготовка тез доповідей з метою виступу на університетських, всеукраїнських та міжнародних семінарах та конференціях.

6. Обсяги, зміст та засоби діагностики самостійної роботи

Вид та тема семінарських занять	Кількість годин самостійної роботи	Зміст самостійної роботи	Засоби діагностики
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи організації грошового обігу та його регулювання			
Семінар запитань і відповідей Тема 1. Сутність і функції грошей	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: еволюція форм грошей, класифікація форм грошей, функції грошей Джерело [1, 9-12]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар – дискусія Тема 2. Кількісна теорія грошей та сучасний монетаризм	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: загальні методологічні основи кількісної теорії грошей, «Кон'юнктурний» варіант М. І. Туган-Барановського, внесок Дж. М. Кейнса у розвиток кількісної теорії грошей. Джерело [1, 10,11,15]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання повідомлень
Семінар з виконанням практичних задач Тема 3. Грошовий оборот і грошова маса	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: форми грошового обороту та їхня характеристика, класифікація безготівкових розрахунків, особливості грошової маси в Україні, основні принципи організації готівкового і безготівкового грошових оборотів. Джерело [1, 9,10,14,17]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення величини агрегатів грошової маси, кількості грошей, необхідних для безінфляційного обігу, швидкості обігу грошей.	розв'язання практичних завдань
Семінар – розгорнута бесіда Тема 4. Грошовий ринок	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: основні інститути грошового ринку, мотиви і чинники попиту на гроші, механізм формування пропозиції грошей на мікро- та макрорівнях, сутність грошово-кредитного мультиплікатора, Міжбанківська валютна біржа України та її вплив на грошовий ринок. Джерело [1, 11,12,14,22]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей
Семінар запитань і відповідей Тема 5. Грошові	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: суть грошової системи, її призначення та	Тестування, фронтальне та індивідуальне

системи		місце в економічній системі країни, основні типи грошових систем та їхня еволюція, структурні елементи національної грошової системи України, системи металевого обігу (біметалізм та монометалізм), створення і розвиток грошової системи в Україні, акредитив як форма організації розрахунків, грошова реформа в Україні Джерело [1, 10,11,16]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Тема 6. Інфляція і грошові реформи	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: особливості інфляції на сучасному етапі, соціально-економічні наслідки інфляції, «шокова терапія», порядок проведення грошових реформ Джерело [1, 9-11,22]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом розрахунку базисних та ланцюгових індексів інфляції за звітний рік, визначення темпу інфляції, використовуючи «правило величини 70», визначення кількості років, необхідних для подвоєння рівня цін	розв'язання практичних завдань
Разом змістовий модуль 1	40		
Змістовий модуль 2. Кредитні відносини та роль інституту фінансового посередництва в розвитку економіки			
Семінар з виконанням практичних задач Тема 7. Кредит у ринковій економіці	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: функції кредиту та їх особливості, види забезпечення кредитів, різниця між банківським і комерційним кредитом, кредитоспроможність клієнта, роль кредиту у сфері грошового обороту, споживчий кредит в Україні. Джерело [1, 10,12,21,22]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом розрахунку відсотків за користування позикою, суми вкладу з відсотками, реальний дохід вкладника з точки зору купівельної спроможності, розрахунку суми до погашення при різних способах нарахування %: 1) звичайні відсотки з точним числом днів;2) звичайні відсотки з приблизним числом днів;3) точний відсоток з точним числом днів, складання графіку обслуговування боргу.	розв'язання практичних завдань
Семінар – дискусія Тема 8. Фінансові посередники грошового ринку	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: види фінансових посередників, перелік проблем макро- і мікрорівня, які вирішують фінансові посередники, відмінності між банківськими і небанківськими фінансовими	Тестування, проведення дискусії, заслуховування та обговорювання

		посередниками. Джерело [1, 11,14,16]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	повідомлень
Семінар запитань і відповідей Тема 9. Центральні банки	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: грошово-кредитна політика НБУ, відносини центральних банків з органами державної влади, механізми надання ломбардних кредитів, структура золотовалютних резервів НБУ. Джерело [1, 2- 9,12,22]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до понятійного диктанту.	фронтальне та індивідуальне опитування, понятійний диктант
Семінар з виконанням практичних задач Тема 10. Комерційні банки	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: еволюція та розвиток комерційних банків в Україні, статутний фонд комерційного банку і порядок його формування, види банківських операцій, сутність пасивних та активних операцій банку, ліквідність банківських активів та його групи. Джерело [1, 2-9,12,22]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом визначення суми резервів по внесках до запитання та строкових депозитах, номінальної ставки, заповнення Балансового звіту комерційного банку.	, розв'язання практичних завдань
Семінар з виконанням практичних задач Тема 11. Валютний ринок і валютні системи	7	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: сутність валюти та її конвертованість, функції валютного курсу, еволюція валютних систем, складові елементи національної валютної системи. Джерело [1, 11,12,19]. 2. Самотестування. 3. Самоперевірка знань шляхом розрахунку відносної маржі (спреду) комерційного банку за відповідним рівнем курсів валют, визначення фінансового результату підприємства в гривнях після завершення розрахунків за контрактами у валюті.	розв'язання практичних завдань
Семінар – розгорнута бесіда Тема 12. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною	5	1. Опрацювання конспекту лекцій та рекомендованої літератури для обговорення питань: Міжнародний валютний фонд (МВФ) Бреттон-Вудські інститути, Світовий банк, Міжнародний банк реконструкції та розвитку (МБРР), Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Багатостороннє агентство з гарантування інвестицій (БАГІ), Міжнародний центр із врегулювання інвестиційних спорів (МЦВІС), Міжамериканський банк розвитку	Тестування, фронтальне та індивідуальне опитування, заслуховування та обговорювання доповідей

		(МаБР), Африканський банк розвитку (АфБР), Азіатський банк розвитку (АзБР), Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Чорноморський банк торгівлі і розвитку (ЧБТР). Джерело [1, 11,12,16,18]. 2. Самотестування. 3. Підготовка до презентації доповіді.	
Разом змістовий модуль 2	40		
Разом	80		

8. Методи викладання

Лекції, семінарські заняття, самостійна робота (підготовка презентацій, рефератів, самостійно опрацювання додаткових питань за наведеним переліком літератури).

9. Методи оцінювання

Екзамен.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Відповідно до системи оцінювання знань студентів ДонНУЕТ, рівень сформованості компетентностей студента оцінюються у випадку проведення екзамену: впродовж семестру (50 балів) та при проведенні підсумкового контролю - екзамену (50 балів).

Оцінювання студентів протягом семестру

№ теми практичного заняття	Вид роботи/бали					Сума балів
	Тестові завдання	Ситуаційні завдання, задачі	Обговорення теоретичних питань теми	Індиві- дуальне завдання	ПМК	
Змістовий модуль 1						
Тема 1	2		1			3
Тема 2	2		1			3
Тема 3		2				2
Тема 4	2		1			3
Тема 5	2		1			3
Тема 6		2			5	7
Разом змістовий модуль 1	8	4	4		5	21
Змістовий модуль 2						
Тема 7		2				2
Тема 8	2		1			3
Тема 9			1			1
Тема 10		2				2
Тема 11		2				2
Тема 12	2		2	10	5	19
Разом змістовий модуль 2	4	6	4	10	5	29
Разом						50

Загальне оцінювання результатів вивчення дисципліни

Для виставлення підсумкової оцінки визначається сума балів,

отриманих за результатами екзамену та за результатами складання змістових модулів. Оцінювання здійснюється за допомогою шкали оцінювання загальних результатів вивчення дисципліни (модулю).

Оцінка		
100-бальна шкала	Шкала ECTS	Національна шкала
90-100	A	5, «відмінно»
80-89	B	4, «добре»
75-79	C	
70-74	D	3, «задовільно»
60-69	E	
35-59	FX	2, «незадовільно»
0-34	F	

11. Методичне забезпечення

1. Електронний конспект лекцій.
2. Методичні вказівки з вивчення дисципліни.
3. Індивідуальні завдання.
4. Навчальна та наукова література, нормативні документи.

12. Рекомендована література

Основна

1. Слободянюк Н.О. Гроші і кредит [Текст] : конспект лекцій / Н.О. Слободянюк // ДонНУЕТ. – Кривий Ріг, 2016. – 285 с.
2. Закон України «Про банки і банківську діяльність» від 7 грудня 2000 р., № 2121-III // Уряд, кур'єр. — 2001. — № 8. — 17 січ.
3. Закон України “Про Національний банк України”: Затв. постановою ВРУ № 679–14 від 20.05.1999 // Відомості ВРУ. — 1999. — № 29. — С. 238.
4. Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті: Затв. постановою Правління НБУ № 22 від 21.01.2004 // Дод. до “Вісн. Нац. Банку”. — 2006. — № 9.
5. Про відкриття банками рахунків у національній та іноземній валюті : Інструкція. Затверджена Постановою Правління НБУ від 18.12.1998 р. № 527 // Законодавчі і нормативні акти із банківської діяльності, 1998. – № 2. – С. 4–10.
6. Положення про ведення касових операцій у національній валюті в Україні: Затв. постановою Правління НБУ № 637 від 15.12.2004 // Дод. до “Вісн. Нац. Банку”. — 2005. — № 3.
7. Гроші і кредит: Підручник. Затверджено МОН / Колодізев О.М., Колесніченко В.Ф. - К., 2010. - 615 с.
8. Кузьмін В. В. Історія грошей [текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В. В. Кузьмін, О.П. Зикова; Херсон. економіко -правовий ін-т.-К.: Центр навчальної літератури, 2006.-176с.
9. Колодізев О. М. Гроші та кредит : навч. посібн. для самостійного вивчення дисципліни / О. М. Колодізев, О. П. Яременко. – Х. : ІНЖЕК, 2004. – 153 с.
10. Гроші та кредит / за ред. М. Савлука. — К.: КНЕСУ, 2001. — 614 с.
11. Щетинін А. Г. Гроші та кредит : підручник / А. Г. Щетинін. – 2-ге вид., перероб. та доп. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 432 с.

Допоміжна

12. Савлук М. І. Міжнародні розрахунки та валютні операції: Навч. посіб. / О. І. Береславська, О. М. Наконечний, М. Г. Пясецька та ін.; За ред. М. І. Савлука.— К.: КНЕУ, 2002.— 393 с
13. Гроші, банки та кредит: у схемах і коментаріях: Навч. посіб. / За ред. Б. Л. Луціва.— Тернопіль: Карт-бланш, 2000.— 225 с.

14. Василик О. Д. Теорія фінансів : підручник для екон. спец. вищ. закладів освіти / Василик О. Д. – К. : ТОВ "НІОС", 2000. – 416 с.
15. Финансы, денежное обращение и кредит : учебник ; под ред. проф. Самсонова. – М. : ИНФРА-М, 2001. – 448 с.
16. Хенни ван Грюнинг. Анализ финансовых рисков. Система оценки корпоративного управления и управления финансовым риском / Хенни ван Грюнинг, Соня Брайович ; пер.с англ. И. Г. Минервич, И. В. Крысина. – М. : Изд. "Весь мир", 2007. – 304 с.

Інформаційні ресурси

17. Матеріали офіційного сайту Міністерства фінансів України / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>
18. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.u>
19. Сайт законодавчої бази [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.zakon1.rada.gov.ua>
20. Сайт статистичної інформації [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.cta@gou.ua>
21. Про організацію емісійно-касової роботи в установах банків України (зі змінами та доповненнями) : Інструкція НБУ № 1. Затверджена Постановою Правління НБУ від 07.07.1994 р. № 129 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http // www.rada, Kiev.ua](http://www.rada, Kiev.ua).
22. Про порядок регулювання та аналіз діяльності комерційних банків : Інструкція. Затверджена Постановою Правління НБУ від 14.04.1998 р. № 141 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http// www.rada. Kiev.ua](http//www.rada. Kiev.ua).